

บทที่ ๒

วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ประชากรตัวอย่าง

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาเรื่องการสื่อสารการวางแผนครอบครัวนี้ ได้มาจากโครงการวิจัยการวางแผนครอบครัว ที่อำเภอบางเขน กรุงเทพมหานคร ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งได้ทำสำมะโนประชากร ในเขตที่ศึกษาเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ ปรากฏว่ามีประชากรทั้งหมด ๑๐,๔๔๑ คน อาศัยอยู่ใน ๑,๔๔๔ ครัวเรือน สตรีที่สมรสแล้วและยังอยู่กินกับสามี และอายุระหว่าง ๑๕ - ๔๔ ปี มีอยู่จำนวน ๑,๗๕๖ คน สถาบันฯ ได้สุ่มตัวอย่าง เลือกสตรีเหล่านี้เพียง ๒/๓ คือ ๔๔๗ คน ไว้เป็นตัวอย่าง แล้วสำรวจศึกษาเฉพาะ ตัวอย่างนี้เท่านั้น

แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่สถาบันฯ ได้จัดทำขึ้น เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์สตรีตัวอย่าง ดังกล่าวนั้น ข้อคำถามเป็นเรื่องเกี่ยวกับ

๑. สมาชิกในครัวเรือน
๒. การสมรส การตั้งครรภ์ และการให้กำเนิดบุตร
๓. ความสามารถในการให้กำเนิดบุตร
๔. ขนาดของครอบครัว
๕. ทาที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
๖. วิธีทางติดต่อกับบุคคลภายนอก
๗. ประวัติและฐานะทางสังคมของผู้ให้สัมภาษณ์

๘. ประวัติและฐานะทางสังคมของสามี
๙. บ้านและเครื่องใช้ในบ้าน
๑๐. สุขภาพอนามัย

จากข้อมูลทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเฉพาะลักษณะบางประการที่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องการสื่อสารการวางแผนครอบครัว ซึ่งได้แก่ ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากร โดยแยกพิจารณาเกี่ยวกับ

๑. อายุ
๒. ระยะเวลาของการสมรส
๓. จำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์
๔. จำนวนบุตรที่มีชีวิต
๕. อาชีพของสามี
๖. การทำงานนอกบ้าน
๗. ความมั่งคั่งของครอบครัว
๘. ระดับการศึกษา
๙. การรับทราบเรื่องราวจากสื่อมวลชน

การสำรวจ

การสำรวจนั้นใช้เจ้าหน้าที่ซึ่งประกอบด้วยพยาบาล และผู้ที่มีความรู้ อย่างน้อยระดับปริญญาตรีออกไปสัมภาษณ์สตรีตัวอย่าง ตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยเริ่มออกสำรวจตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ เจ้าหน้าที่ทุกคนได้รับการอบรมเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและขั้นตอนการการสำรวจ เป็นอย่างคิก่อนออกปฏิบัติการ

ลักษณะบางประการของประชากรตัวอย่าง

ประชากรตัวอย่างที่ศึกษา เป็นสตรีที่สมรสแล้ว และยังอยู่กับสามี อายุระหว่าง ๑๕ - ๔๔ ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่ถูกสุ่มเลือกเป็นตัวอย่างโดยเฉลี่ย ๖.๑ คน หรือประมาณ ๖ คน ร้อยละ ๕๑.๕ ของสตรีตัวอย่างอาศัยอยู่ในท้องที่อำเภอบางเขนมานานกว่า ๑๐ ปี ร้อยละ ๒๓.๑ อาศัยอยู่นาน ๑ - ๔ ปี สตรีที่อาศัยอยู่น้อยกว่า ๑ ปี มีอยู่ร้อยละ ๘.๕

เกี่ยวกับอายุของสตรีตัวอย่าง สตรีกลุ่มอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี มีจำนวนสูงสุด คือร้อยละ ๒๔.๖ รองลงไปให้แก่สตรีกลุ่มอายุ ๓๐-๓๔ ปี และ ๓๕-๓๙ ปี (ร้อยละ ๒๓.๒ และร้อยละ ๑๘.๔) ที่น้อยที่สุดคือสตรีกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี (ร้อยละ ๕.๑) สรุปแล้วสตรีตัวอย่างส่วนใหญ่อายุระหว่าง ๒๐ - ๓๙ ปี

เกี่ยวกับระดับการศึกษา สตรีตัวอย่างเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๔ สูงที่สุดคือร้อยละ ๓๒.๐ รองลงไปให้แก่สตรีที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษา (ร้อยละ ๑๕.๕) ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยถ่วงน้ำหนักแล้วพบว่าสตรีตัวอย่างส่วนใหญ่เรียนจบชั้นประถมศึกษาเท่านั้นเอง

004280

เกี่ยวกับการทำงานนอกบ้าน สตรีตัวอย่างไม่ได้ทำงานนอกบ้านมากกว่าสตรีที่ออกไปทำงานนอกบ้านเกือบเท่าตัว (ร้อยละ ๖๕.๐ กับร้อยละ ๓๔.๘)

เกี่ยวกับอาชีพของสามี สามีของสตรีตัวอย่างส่วนใหญ่รับราชการและรับจ้าง เป็นที่น่าสังเกตว่า สามีที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีน้อย (ร้อยละ ๓.๑) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบางเขนเป็นบริเวณชานเมืองนั่นเอง

ตารางที่ ๑ อัตราส่วนร้อยละของครัวเรือนของสตรีตัวอย่างจำแนกตามจำนวนสมาชิก
ในครัวเรือน

จำนวนสมาชิก / ครัวเรือน	ร้อยละของครัวเรือน
๒	๕.๑
๓	๕.๗
๔	๑๔.๒
๕	๑๖.๔
๖	๑๕.๔
๗	๑๓.๕
๘	๑๐.๕
๙	๖.๓
๑๐	๔.๐
๑๑	๒.๕
๑๒	๒.๔
รวม	๑๐๐.๐
รวมจำนวนครัวเรือน ๘๕๗ ครัวเรือน	

ตารางที่ ๒ อัตราส่วนร้อยละของสตรีตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนปีที่อาศัยอยู่ในท้องที่
อำเภอบางเขน

จำนวนปีที่อาศัยอยู่	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า ๑ ปี	๕๐	๕.๕
๑ - ๔	๒๐๐	๒๓.๑
๕ - ๙	๑๓๐	๑๕.๖
๑๐ ปีและมากกว่า	๔๖๕	๕๑.๕
ไม่ทราบ	๑๒	๑.๓
รวม	๘๕๗	๑๐๐.๐
รวมจำนวนตัวอย่าง	๘๕๗ คน	

ตารางที่ ๓ อัตราส่วนร้อยละของสตรีตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
๑๕ - ๑๙	๔๖	๕.๑
๒๐ - ๒๔	๑๕๓	๑๘.๙
๒๕ - ๒๙	๒๒๑	๒๕.๖
๓๐ - ๓๔	๒๐๘	๒๓.๒
๓๕ - ๓๙	๑๖๔	๑๘.๙
๔๐ - ๔๔	๑๑๕	๑๓.๕
รวม	๘๕๗	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔ อัตราส่วนร้อยละของสตรีตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	๕๗	๖.๔
ป.๑ - ป.๔	๖๔๖	๗๒.๐
ม.๑ - ม.๖	๑๓๔	๑๕.๕
สูงกว่ามัธยมศึกษา	๕๒	๕.๘
ไม่ทราบ	๓	๐.๓
รวม	๘๙๒	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๕ อัตราส่วนร้อยละของสตรีตัวอย่างจำแนกตามการทำงานนอกบ้าน

การทำงานนอกบ้าน	จำนวน	ร้อยละ
ทำ	๓๑๒	๓๕.๘
ไม่ทำ	๕๘๓	๖๕.๐
ไม่ทราบ	๒	๐.๒
รวม	๘๙๗	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๒ อัตราส่วนร้อยละของสตรีตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของสามี

อาชีพของสามี	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	๑๕	๑.๗
รับราชการ	๔๕๐	๕๐.๒
รับจ้าง	๓๓๔	๓๗.๒
ค้าขาย	๔๕	๕.๐
เกษตรกรกรรม	๒๘	๓.๑
อื่น ๆ *	๒๕	๒.๘
รวม	๘๙๗	๑๐๐.๐

